

Kommunal- og regionaldepartementet
Bolig- og bygningsavdelingen
Postboks 8112 Dep.
0032 Oslo

Oslo 15. september 2006

Høringsuttalelse fra Norsk Ventilasjon og Energiteknisk Forening (NVEF) om endringer i tekniske forskrifter til Plan- og bygningsloven

Innledning

Vi viser til høringsbrev fra Kommunal- og regionaldepartementet av 13. juni 2006 om forslag til endringer i tekniske forskrifter til Plan- og bygningsloven (TEK) og forskrift om saksbehandling og kontroll (SAK), og til høringsuttalelse fra Byggenæringens Landsforening. I tillegg viser vi til høringsuttalelse fra Byggenæringens Landsforening vedrørende Direktiv om effektiv sluttbruk av energi og energitjenester 2006/32/EF datert 10.08.2006 (se vedlegg).

NVEF er bransjeforeningen for bedrifter som arbeider med inn klima og ventilasjon. Foreningen tar seg av bransjens fellesoppgaver innen næringspolitikk, utdanning og rammebetingelser. Medlemmene har en markedsandel på ca 2/3 av det totale ventilasjonsmarkedet og omsetter hver år for ca 3 mrd. kroner. NVEF er tilsluttet Byggenæringens Landsforening (BNL) og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO).

BNLs medlemsforeninger har avgitt en uttalelse i felleskap, men NVEF har noen ekstra innspill når det gjelder detaljer om enkelte emner.

Plan- og bygningsloven med forskrifter fastsetter viktige rammebetingelser for byggenæringen. Endringer i teknisk forskrift er derfor av meget stor betydning fordi forskriften har direkte innvirkning på den daglige driften i de aller fleste av våre virksomheter.

NVEFs hovedkommentarer

NVEF støtter formålet med revisjonen. Vi er enig i at de trengs en skjerpelse i krav til energibruk i bygg og krav som stimulerer til redusert bruk av elektrisitet til oppvarming og økt bruk av fornybare energikilder.

NVEF støtter BNLs anbefaling om et noe lavere ambisjonsnivå for forskriftskravet til energibruk i TEK, foreslaget er at rammekravet reduseres (skjerpes) med ca 20 % i forhold til TEK 97.

NVEF anbefaler sterkt at kravet til energibruk i TEK suppleres med tiltak for å stimulere et marked for energimerking¹⁾/energitjenester²⁾.

Vedrørende energimerking/energitjenester viser NVEF til:

¹⁾ Bygningsenergidirektivet (2002/91/EC)

²⁾ Direktiv om effektiv sluttbruk av energi og energitjenester 2006/32/EF (Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/32/EC av 5. april 2006 om effektiv sluttbruk av energi og energitjenester)

NORSK VENTILASJON OG ENERGITEKNISK FORENING

Essendropsgate 3
PB. 7174 Majorstuen
0307 Oslo

Telefon: 23 08 77 50
Telefaks: 23 08 77 52
Org.nr: 946 235 539 Mva

E-post: nvef@nvef.no
Web: www.nvef.no

NVEFs øvrige kommentarer

Minstekrav

Forskriftskravene skal være ”minstekrav”, det betyr at det skal være mulig å levere noe som er bedre. De tiltak som er nødvendige for å oppfylle forslaget kravsnivå er allerede de beste som markedet kan levere, det gir liten mulighet for å levere et bygg som er bedre enn minstekravet.

Supplerende virkemidler

- **Energimerkeordning (Energiattest/energimerke/energiinspeksjon)**
Hensikten med energimerkeordningen iht. Bygningsenergidirektivet er å bidra til økt energieffektivitet i bygningsmassen bl.a. en mer effektiv drift av tekniske anlegg.
Dette skal gjøres ved å:
  - Synliggjøre energieffektiviteten
  - Gi anbefalinger om tiltak for å redusere energibruken
- **Energitjenester**
Hensikten med ordninger for energitjenester er å stimulere markedet til kostnadseffektive forbedringer av effektiviteten i sluttbruken av energi, bl.a. ved å:
  - Fjerne barrierer for en effektiv sluttbruk av energi
  - Skape et marked for energitjenester (en tjeneste som gir en avtalt forbedring i energieffektivitet og/eller besparelser i bruken av primærenergi)

Ordningene for energimerking¹⁾/energitjenester²⁾ styres av forskjellige direktiver, men begge stiller krav om etablering av ordninger for en gjennomgang av bygningen med råd om tiltak.

NVEF anbefaler på det sterkeste at det ikke etableres parallelle ordninger, men at det raskt og med nødvendig innsats etableres én ordning for energivurderinger basert på Bygningsenergidirektivet.

NVEF ser energimerkeordningen som et helt nødvendig supplement til minstekravene i TEK.

Kravene i TEK har kun påvirkning på nybygg og større ombygginger, merkeordningen vil stimulere til kostnadseffektiv forbedring av energieffektiviteten i eksisterende bygninger. Den årlige fornyelsen av bygningsmassen utgjør noen få prosent, derfor er tiltak som stimulerer til energieffektivisering i eksisterende bebyggelse nødvendig.

En god energimerkeordning vil stimulere markedet til en sunn utvikling og etterspørsel av bygninger med bedre energiegenskaper enn det som er minstekravet i forskrift.

Energimerket vil inneholde referanseverdier som gjør det mulig å sammenligne den beregnede energibruken med blant annet minstekravene til nye bygninger. Basert på dette har SINTEF Byggforsk foreslått en skala hvor kravet til energiklasse A resp. B er 50 % resp. 75 % av minstekravet i TEK.

Hvis forskriftskravet er meget ambisiøst vil det være svært vanskelig å tilfredsstille kravene til klasse A og også til klasse B. Dette vil etter vår vurdering gjøre det svært vanskelig å få en aksept i marked for den planlagte merkeordningen.

NVEF mener at den reelle oppfølgingen av krav til, og retningslinjer for, drift og vedlikehold av bygninger og tekniske installasjoner (bl.a. ventilasjon) må forbedres. Energieffektive bygg krever god ventilasjon med et lavt energibehov, dvs. moderne energieffektiv ventilasjon. Manglende vedlikehold vil raskt kunne medføre dårlig og helsefarlig innemiljø.

NVEF anbefaler derfor sterkt at de inspeksjonsordningene det legges opp til iht. Bygningsenergidirektivet også må omfatte en vurdering av innemiljø. Dette stiller spesielle krav til ekspertise hos inspektørene, og må følges opp med kompetansekrav og utdanning.

Det er derfor viktig at innføringen av energimerkeordningen, inkludert ordninger for inspeksjon av ventilasjonsanlegg, gis høy prioritet.

Rammekravsmodellen

NVEF mener at Rammekravsmodellen bør være "normalmodellen", den primære begrunnelsen er at den stimulerer til helhetstenking og utvikling av kostnadseffektive løsninger, også mht. bygningers driftsfase (bruksfase) for det enkelte prosjekt.

De grunnleggende tankene bak innføringen av funksjonskrav ivaretas også godt av denne modellen. Dokumentet "Innføring i byggereglene" utgitt av BE sier bl.a. følgende:

- *Funksjonskrav beskriver den målsetting regelgiver har og som gir bruker anledning til å velge løsninger innenfor en definert sikkerhetsramme*

Den nye strukturen fører til en nivåkjede som ser slik ut:

- *Forskrift med overordnede funksjonskrav*
- *Veiledning med spesifisering av anbefalte minimum ytelsesnivåer*
- *Beregnings- og analysemetoder, preaksepterte løsningsforslag*

Erfaringene med å bruke funksjonsrettede krav i forskriften er gode.

Når funksjonskrav nå benyttes på alle områder, er det nødvendig med basiskunnskaper hos dem som utfører prosjekterings- og byggearbeidene og hos de kommunale tilsynsmyndigheter. Muligheten for at brukerne tilegner seg denne kunnskapen bør nå være til stede. Med innføringen av nytt kontrollsystem i plan- og bygningsloven må tilsynsmyndigheten forholde seg til kontroll av systemer og ta stilling til framlagt dokumentasjon. En overgang til funksjonskrav er i tråd med dette.

NVEF mener at basiskunnskapene om bygningers energieffektivitet er gode nok, men at det kreves god informasjon og opplæring i fremgangsmåten ved bruk av Rammekravsmodellen.

Fremgangsmåte ved bruk av denne modellen ligger nært opp til den som brukes ved etablering av et Energibudsjett, noe som allerede i dag etableres for de aller fleste bygg i byggefasen og/eller i driftsfasen.

Energiltaksmodellen

I en overgangsperiode kan det, primært for småhus, være behov for en alternativ modell som er enkel å praktisere og dokumentere. Her kan energiltaksmodellen være et godt tiltak.

Dokumentasjon av egenskaper

En så kraftig skjerping av kravsnivået som det nå legges opp til (selv med BNLs og NVEFs forslag), medfører at kraven til tydelighet ved definisjon og dokumentasjon av egenskaper blir viktig. Det er nødvendig at dette følges opp ved utarbeidelsen av veiledningen (REN) for unngå at useriøse aktører får konkurransefordeler. Her bør det legges stor vekt på etablering og bruk av Norsk Standard og anerkjente veiledningsdokumenter fra for eksempel SINTEF Byggforsk.

Eksempler på "kritisk" dokumentasjon:

- Årsmidlere temperaturvirkningsgrad for varmegjennvinnere
- Spesifikk vifteeffekt (SFP)

Med vennlig hilsen

Norsk Ventilasjon og Energiteknisk Forening

Mats Eriksson

Adm.dir.

Kopi sendt BE elektronisk.

Det Kongelige Olje- og Energidepartementet
Avdelingsdirektør Johan Vetlesen
Postboks 8148, Dep.
0033 Oslo

Vår ref.: RRL

Deres ref.:03/01586-47

Oslo, 10. august 2006

BNLs synspunkter og merknader til Direktiv om effektiv sluttbruk av energi og energitjenester 2006/32/EF (Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/32/EC av 5. april 2006 om effektiv sluttbruk av energi og energitjenester)

Vi viser til brev av 7.6.2006, rammenotat OED/EV 15.05.06 og Official Journal of the European Union (L114/64-85 av 27.4.2006).

Byggenæringens Landsforening (BNL) er NHOs nest største landsforening. Fordelt på 15 ulike bransjer, sysselsetter BNLs 3700 medlemsbedrifter til sammen ca 62.000 ansatte. I og med at rådsdirektivet er forankret i traktatens artikkel 175 som omhandler miljø, vil vi i denne sammenheng fremheve at 40 % av all energibruk i Norge forbrukes i bygninger. KR D oppgir at energibruk i bygg står for 10-15 % av de samlede klimagassutslippene i Norge. Byggenæringen er derfor en sentral samarbeidspart for myndighetene når man skal bedre markedet for energieffektivitet i sluttbruk av energi.

Byggenæringens Landsforening er innforstått med følgende:

- Bakgrunnen for direktivet
Å bidra til reduserte utslipp av klimagasser og økt forsyningssikkerhet for energi
- Formålet med direktivet
Bedre markedet for energieffektivitet i sluttbruken av energi
- Hensikten med direktivet
Stimulere kostnadseffektive forbedringer av effektiviteten i sluttbruken av energi, bl.a. ved å:
  - *Fjerne barrierer for en effektiv sluttbruk av energi*
  - *Skape et marked for energitjenester (en tjeneste som gir en avtalt forbedring i energieffektivitet og/eller besparelser i bruken av primærenergi)*

BNL støtter opp om formål og hensikt med direktivet.

Et viktig grunnlag for en god gjennomføring vil være en bred analyse av konsekvensene ved innføring av direktivet. Fra byggnæringens side ser vi at vi allerede har på plass en del virkemidler i Norge som naturlig må ses i sammenheng med direktivet. Vi regner med at både ENOVA og dets virkemidler, Bygningsenergidirektivet (inklusive Tekniske forskrifter til

BNL er tilsluttet Næringslivets
Hovedorganisasjon - NHO

Byggenæringens Landsforening
Essendrops gate 3
Postboks 7187 Majorstuen, 0307 Oslo
Telefon 23 08 75 00/ Telefaks 23 08 75 01
Organisasjonsnummer 983 060 463
Bankgiro 6003.06.74742
E-post firmapost@bni.no / www.bni.no

plan- og bygningsloven og kommende energimerkeordning), Nasjonal Transportplan, ordninger med tredjepartsfinansiering (evt. kontraktsformer) for energisparing, grønne innkjøp, eventuelle skattefradrag for investeringer i forbedret energieffektivitet i eksisterende bygg osv. blir tatt inn i en helhetlig vurdering.

Ordningene for energimerking¹⁾/energitjenester²⁾ styres av forskjellige direktiver, men begge stiller krav om etablering av ordninger for en gjennomgang av bygningen med råd om tiltak. BNL anbefaler at det ikke etableres parallelle ordninger, men at det raskt og med nødvendig innsats etableres en ordning for energivurderinger basert på Bygningsenergidirektivet. Vi håper også at konsekvensvurderingen vil se på behov for programmer for forskning og utvikling for å få til effektiv sluttbruk av energi innen de sektorer som berøres av direktivet.

BNL ser det som naturlig at direktivet vurderes innført i Norge på bakgrunn av ovennevnte konsekvensanalyse, og ser frem til et godt samarbeid om den praktiske gjennomføringen. Vi håper departementet vil inkludere BNL i sitt videre arbeid med rådsdirektivet.

Vennlig hilsen

Byggenæringens Landsforening

Sverre A. Larssen

Adm. Direktør

Vedrørende energimerking/energitjenester viser BNL til:

¹⁾ Bygningsenergidirektivet (2002/91/EC) Artikkel 7

²⁾ Direktiv om effektiv sluttbruk av energi og energitjenester 2006/32/EF Artikkel 12